

Nr 54.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 2 mars 1914.

» » » i andra kammaren den 2 mars 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående åtgärder för beredande av ökad trygghet åt folk- och småskollärarynnor, som hava sin bostad i ensamt liggande skolhus.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.)

Till Konungen.

Uti inom riksdagen väckta motioner har gjorts framställning i syfte att åtgärder måtte vidtagas för beredande av ökad trygghet åt de folk- och småskollärarynnor, som hade sin bostad i ensamt liggande skolhus, genom anordningar, som av Eders Kungl. Maj:t kunde befinnas lämpliga.

Till stöd för motionerna har anförts, bland annat, följande:

Tid efter annan hade i dagspressen ävensom i de organ, som speciellt vore ägnade åt läroverksangelägenheter, påpekats de faror, för vilka de folk- och småskollärarynnor vore utsatta, som hade sin bostad i ensamt liggande skolhus. Ett stort antal lärarynnor, som själva varit boende i dylika skolhus, hade också i tidningsartiklar samt i brev, som blivit för motionärerna företedda, berättat om de inbrott och försök till övervåld, för vilka de varit utsatta, ävensom talat om den oro och ångest, som väckts genom medvetandet om ytterlig värnlöshet till följd av vetenskapen om att ingen mänsklig hjälp kunde ens i största nöd påkallas. Några hade genom denna, natt efter natt, år ut och år in upprepade ångslan fått sitt nervsystem förstört, andra hade ådragit sig hjärtlidande,

Bihang till riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 19 häft. (Nr 54—56.) 1

åter andra hade rönt än nu långt sorgligare följder av denna ständiga nervspänning. Härvidlag vore visserligen i de flesta fall fråga om en inbillad fara, men å andra sidan finge icke förbises, att verkliga faror förefunnes, i vilket avseende torde framhållas, bland annat, att antalet våldtäktsbrott, enligt vad statistiken utvisade, under de senaste åren varit i starkt tilltagande. Ett faktum vore vidare, att ingen kår, intet yrke funnes, som hade att uppvisa en så stor procent av sinnessjuka som småskolläraryrket. Såsom ett belysande exempel kunde nämnas, att i ett och samma skolhus — enligt vad det meddelats motionärerna — ej mindre än fyra småskollärarinnor inom relativt kort tid blivit sinnessjuka.

Föreliggande motioner synas riksdagen i viss mån åsyfta att åstadkomma ett nytt led i det skyddslagstiftningsarbete, som, särskilt under de sista åren, varit ett föremål för statsmakternas livliga uppmärksamhet; och framstår det syfte, som föranlett motionerna, i hög grad be hjärtansvärt.

Det synes nämligen riksdagen vara icke blott en samhällets oavvisliga plikt att, så långt i dess förmåga står, skydda dessa sina medlemmar för de speciella faror, som nu hota så många av dem; enligt riksdagens mening bör det ock vara för samhället självt till den största båtnad, om de, som hava sig anförtrott det viktiga värvet att fostra det uppväxande släktet, få njuta den arbetsro och trygghet, utan vilken arbetets frukter äventyras.

Vid övervägande av frågan om sättet för avhjälpande av de missförhållanden, som i motionerna beröras, har riksdagens uppmärksamhet riktats på 54 § i gällande folkskolestadga, däri föreskrives, att »innan skolhus uppföres, skall skolrådet från vederbörande folkskolinspektör inhämta yttrande såväl över skolhusets läge som ock över de särskilda lokalernas och lekplatsens lämplighet för sitt ändamål». Berörda stadgande synes giva vid handen, att det i första hand är skolråd och folkskolinspektör, som i samverkan med varandra böra vaka över, att sådana olägenheter som de i motionerna framhållna — såvitt det ankommer på skolhusens läge och inredning — icke komma att inträffa. För vinnande av detta syfte torde genom Eders Kungl. Maj:ts försorg för skolmyndigheterna böra på lämpligt sätt framhållas vad som på grund av oförmälda stadgande redan nu kan anses ingå i dessas åligganden. Emellertid torde därjämte böra hos skolråden inskräpas deras skyldighet att i högre grad än hittills taga lärarinnorna i försvar genom att tillse, att varje störande av deras hemfrid beivras.

För avhjälpande av ifrågavarande missförhållanden torde vidare böra tagas i övervägande den utväg i sådant hänseende, som motionärerna anvisat, nämligen att i ensamt liggande skolhus tillika inredes en lägenhet, avsedd att uthyras till aktningssvärda och ordentliga hyresgäster. Detta förslag, vilket syns motionärerna äga en särskild förtjänst därutinnan, att det ej skulle pålägga kommunerna några nya utgifter för skolväsendet, eftersom hyresbeloppet borde kunna täcka räntan å den uppstående kostnaden, torde emellertid böra upptagas med mycken försiktighet.

Inom riksdagens vederbörande utskott hava vidare framkommit åtskilliga andra förslag uti ifrågavarande syfte, vilka synas riksdagen beaktansvärda, nämligen *att*, där så utan större svårigheter och alltför betungande kostnader låter sig göra, såväl folkskolans som småskolans lärarbostäder inrymnas inom en och samma byggnad, *att* bostad beredes lärarinnan utom skolbyggnaden i annan närbelägen, kommunen tillhörig byggnad eller eventuellt sådan bostad förhyres på annat håll i omedelbar närhet av människoboningar, *att* ett rum i närheten av lärarinnans bostad hyresfritt upplåtes åt en städerska eller att plats i lärarinnans lägenhet beredes för tjänarinna, släkting eller annat lämpligt sällskap, *att* telefon inledes till lärarinnans bostad, *samt att* vissa säkerhetsanordningar iakttagas med avseende på skolhusets byggnad och inhägnad.

På grund av vad sålunda anförts och då riksdagen finner det önskvärt, att i ämnet vidtagas de åtgärder, som betingas av de olika förhållandena på olika platser, får riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes genom bestämmelser, som kunna befinnas lämpliga, vidtaga åtgärder för beredande av ökad trygghet åt de folk- och småskollärarinnor, som hava sin bostad i ensamt liggande skolhus.

Stockholm den 2 mars 1914.

Med undersåtlig vördnad.
